

Podvod s kresťanskými základmi EÚ

Martin R. Čejka

7. augusta 2020 ✝ Cirkev

Z jednej strany počúvame, že Európska únia je úplne jedinečným podnikom, ktorý nemá v dejinách obdobu (čím sa tiež ospravedlňujú problémy pri jeho uskutočňovaní), a z druhej strany ju niektorí, veľmi často kresťanskí stúpenci radi vydávajú za pokračovanie, či dokonca vyvrcholenie predchádzajúcich „zjednocovacích snáh“. Dovolávajú sa Karola Veľkého, stredovekej koncepcie *Res Publica Christiana* alebo Jiřího z Poděbrad a hľadajú historické paralely, ktoré by EÚ prepožičali duchovnejší nádych. Táto metóda slávi úspech a darí sa jej často priviesť do rozpakov odporcov EÚ, ktorých týmto dômyselným ťahom stavia do opozície voči minulým kresťanom. Častou námietkou tiež je, že jednota je predsa dobrá, rozhodne lepšia ako mlátenie sa po hlavách. Kresťania by sa predsa mali usilovať o jednotu, nie? Problém spočíva v tom, o akej jednote je tu reč, aký je jej dosah, z čoho vychádza a ako je napĺňaná. To, že sa v minulosti stretávame s istým chápaním európskej jednoty a snahami o jej politické vyjadrenie ešte neznamena, že je tu nejaká podobnosť, okrem snád' zdanlivej, s EÚ.

Ak vidíme cez okno štyroch mužov v uzavretej miestnosti, ešte nám to nestačí na to, aby sme si o nich mohli urobiť dostatočný úsudok. Možno sú to štyria priatelia, ktorí sa zišli na partičku kariet. Možno sa títo ľudia náhodne zišli v čakárni. A možno sú to rukojemníci, ktorých do miestnosti zavrel únosca. Musíme teda pozorovať ich správanie a najlepšie preniknúť do hĺbky tým, že sa ich spýtame, čo tam robia.

Ako ukážka zmätenia pojmov v podaní EÚ nám môže poslúžiť naplňovanie subsidiarity. Subsidiaritou sa v tradičnom chápaní od Aristotela, cez sv. Tomáša Akvinského až po encykliku Pia XI. *Quadragesimo anno*, rozumelo, že veci majú riešiť čo najnižšie spoločnosti, ktoré sú toho schopné, začínajúc rodinou, obcou, krajom a končiac štátom. Zjednodušene povedané, nie je záležitosťou štátu, či deti jazdia na sánkach alebo boboch, či nosia červenú alebo modrú čapicu, pretože toto rozhodnutie prislúcha autorite v rodine. Štát by však mal vytvárať také podmienky, aby rodiny vôbec mohli v treskúcich mrazoch svoje ratolesti vybaviť nejakými čapicami.

EÚ naoko tento princíp voči svojim členským štátom uznáva (nehovoríme tu o výlučných právomociach EÚ), avšak len do tej miery, pokiaľ „dané činnosti vykonávajú uspokojivo“ a „nemôžu byť lepšie dosiahnuté spoločenstvom“ podľa uváženia Európskej komisie, čo v skutočnosti znamená, že je stále viac právomocí národných štátov presúvaných na celoeurópsku úroveň, pričom snahou EÚ je v centralizácii aj naďalej pokračovať. Nestačí teda, že EÚ princíp subsidiarity zmieňuje vo svojich dokumentoch, na čo jej konzervatívnejší priaznivci poukazujú, ale je dôležité pozrieť sa z blízka na to, ako ju chápe a naplňa.

Našinci a tí druhí

Aj keď v stredoveku skutočne nachádzame snahy o zjednotenie európskych štátov, či presnejšie návrhy, ako riešiť vzájomné spory akýmsi nadradeným rozhodcovským orgánom, ktorý by všetky strany uznávali, tak ich prvotným cieľom bola ochrana Európy pred nebezpečenstvom islamu. To platí ako o plánoch Filipa IV.

Pekného, Pierra Duboisa, popísaných v diele „O znovudobytí Svätej zeme“, tak aj o pokusoch Jiřího z Poděbrad.¹ Ak hovoríme o jednote európskeho, tak práve tvárou v tvár mohamedánskeho nepriateľovi. Koniec-koncov, množstvo vojen medzi kresťanskými národmi tej doby svedčí, bohužiaľ, o tom, že jednota bola skôr ideálom, ktorý visel nad panovníkmi *Christianitas* ako výčitka. Napr. skôr ako katolícka flotila Svätej ligy skrížila pri Lepante meče s osmanským loďstvom (mimochodom, vtedy Francúzsko tradične trucovalo), tak musel sv. Pius V. najprv urovnať spor medzi Benátskou a Janovskou republikou, ktoré riešili „dôležitejšie“ veci ako Turkov za rohom.

Aj napriek tomu existovalo akési povedomie jednoty, no nebola to jednota politická, ale jednota duchovná, jednota viery. Slovo „Európa“ teda v tomto zmysle nemalo ani tak geografický význam, ako skôr kultúrny. Stredoveký Európan vlastne tento pojem nepoužíva, miesto toho radšej zvolí už spomínané označenie *Christianitas* – kresťanstvo.

Pri zrode civilizácií stojí ich vlastné sebauvedomenie, kedy ich ľudia, čo ich tvoria, považujú za svoje a stotožňujú sa s nimi: „Toto je naše.“ Okrem našincov existujú aj cudzinci, ktorí sú iní: zmýšľajú inak, majú iné náboženstvo, hovoria iným jazykom alebo sa inak obliekajú. Gréci nazývali „iných“ barbarmi, pretože im nerozumeli.² Rovnaký pojem používali aj Rimania na všetkých, ktorí boli mimo ich kultúrny okruh, a pokiaľ sa nachádzali na ich území, tak to boli *hostis*, čo znamená cudzinec, ale aj nepriateľ. Hodnoty, ktoré daná civilizácia vyznáva, sú považované za pravdivé a správne, zatiaľ čo hodnoty cudzincov za falošné.

A čo platilo pre Grékov a Rimanov, sa dá aplikovať aj na kresťanskú jednotu. Stredoveký Európan sa považoval za člena európskeho spoločenstva, pretože s ním zdieľal spoločné hodnoty: teda vieru v pravého Boha, najvyššieho Pána a Vládcu, uznanie ľudskej hriešnosti a porušiteľnosti, nutnosť vykúpenia skrz Spasiteľa Ježiša Krista, mravné zákony, a dokonca aj jazyk, teda latinčinu.

pokračovanie v II. časti

¹ Ponechajme stranou ďalší úmysel, ktorý s tým bol spojený, teda obmedzenie pápežskej moci.

² Česky by sme ich označili za „brblaly“, pretože „brblají“. Koniec-koncov, ničím iným nie je ani naše pomenovanie „Nemci“, ktoré je odvodené od slova „nemý“, teda ten, kto nehovorí našou rečou.